

Zapisnik strokovnega predavanja za starše in zaposlene z naslovom Pogovoriti se moramo o vzgoji

Četrtek, 09. 04. 2026, od 16.00 do 17.30 v prostorih VIZ II. OŠ Rogaška Slatina (avla centralne šole)

Predavateljica: dr. Leonida Zalokar, mag. psih.

Prisotni: podpisna lista v prilogi

Vsebina:

Uvodni pozdrav in nagovor ravnateljice VIZ II. OŠ Rogaška Slatina, gospe Milene Vreš, prof., ki je na kratko povzela preteklo vzgojno delovanje na mikro in makro ravni šole. Med drugim so bili omenjeni tudi pretekli gostujoči predavatelji, izvedeni inšpekcijski nadzori ter obnovitev ustreznih poti odzivanja in reagiranja glede na situacije in dogodke. Poudarjena je bila tudi nujnost verodostojnega podajanja informacij.

V nadaljevanju je bila beseda predana dr. Leonidi Zalokar, ki je v uvodnem delu skušala podati odgovor na vprašanje, kaj je vzgoja ter pri tem navzoče opomnila, da le redko znamo natančno opredeliti, kaj je vzgoja.

Ob tem je navzoče seznanila s svojim strokovnim delovanjem in predavanji, ki jih ima z zunanjimi strokovnimi sodelavci, kot je Vesna Vuk Godina ter na kratko orisala svojo strokovno in poklicno pot ter delovanje.

Gospa Zalokar je navedla podatek, da kamorkoli gremo, bomo naleteli na 10 % resno osebno motenih ljudi, vendar je pomembno, kako to motenost uravnavamo v vsakdanjem življenju. Treba je znati prepoznavati motene ljudi in kako ustrezno odreagirati na to moteno vedenje.

Zavedati se moramo, da se ljudje različno odzivamo na isti dogodek in vsaka reakcija izhaja iz nas.

V nadaljevanju predstavi poudarke knjige Otroci, ki sovražijo. Ob tem dodaja, da motenost v Zahodni Evropi narašča in da ne drži trditev, da nasilja ni več, ampak ga le prej prepoznavamo. V knjigi je predstavljen otrokov odziv na svet odraslih. Omeni tudi knjigo Agresivni otrok.

Ob povezovanju s sodobnostjo tako navede, da se danes ukvarjamo z deviantnimi vedenji in agresija ni nujno patologija, ampak je odzivanje na dogodke.

V sodobnih pristopih lahko opažamo medikalizacijo družbe. Pogosto je omenjen ADHD, kjer pa gre za nevrobiološko motnjo, ki jo lahko diagnosticiramo le s slikanjem možganov. Vendar je ljudi na tabletah lažje voditi.

Gospa Zalokar ob tem dodaja, da so sprejemali že sedemletne otroke v zavod.

V nadaljevanju omeni knjigo Peklenska pomaranča, kjer gre za opise mladostnikov, ki v sebi nimajo čuta in moralnih zavor in počnejo neustrezne stvari iz čistega sadističnega užitka.

V nadaljevanju omeni pojem temna triada: narcisizem, makiavelizem in psihopatija. V zadnjem obdobju pa se je pojavil pojem temna tetrada, kamor so priključili še močan sadizem.

Ob tem dodaja pomislek, koliko sadizma je trenutno v mladih in v spletnih komentarjih.

Hkrati omeni knjigo E. Fromma Anatomijo človeške destruktivnosti, kajti le človek ubija iz drugih potreb, kot je zgolj potreba po preživetju.

Vprašanje ob tem se poraja, kaj deluje in gospa Zalokar dodaja, da določene paradigme ne upoštevajo Gaussove krivulje. Vsi otroci niso za šolski sistem in potrebujejo posebne ustanove zaradi svoje motenosti. Gre za porazdelitev tveganja v populaciji. Gaussova krivulja se pojavlja tudi v kolektivih.

V nadaljevanju se dotakne razvoja vzgojnih paradigem. Omeni B. Spocka ter permisivno paradigmo in njene posledice. Ta je navajala, da morajo biti starši sočutni in izhajati iz otrok, ampak je umanjkal drug ključni element. Ob tem imenuje še psihologinjo D. Baumrind, ki je opredelila tri tipe vzgoje oz. vzgojne stile (avtoritativni, avtoritarni in permisivni). Pri avtoritativnem so jasne meje in pravila.

Permisivna vzgoja oziroma permisivni slog je škodljiv, saj vodi do nizke samokontrole, impulzivnosti, socialne nezrelosti, egocentrizma, slabih socialnih veščin idr.

Spockov del vzgoje je bil tako vključen v vse evropske dele in je bil uveden brez preverjanja.

Posledice permisivne vzgoje so: nizka samokontrola, impulzivnost, socialna nezrelost, povečano tveganje za agresijo, motnje vedenja in čustveno neodzivnost ter razvijanje prepričanja o lastni nedotakljivosti. Ob tem omeni knjigo Sploh veste, kdo sem jaz?

Predavateljica dodaja, da je sedaj že druga generacija narcističnih staršev. Uvajati bi bilo potrebno avtoritativno vzgojo. V šolski sistem pa se je ne more uvajati, če starši nasprotujejo.

Dr. Zalokarjeva v nadaljevanju omeni knjigo Epidemija popustljive vzgoje, v kateri znanost ugotavlja, zakaj so otroci prazni, nezadovoljni, sebični, zakaj se pojavlja samopoškodovalno vedenje ipd. Otroci potrebujejo strukturirano ljubezen, jasne meje in dosledno disciplino. Starši pa si danes niti zdrave meje ne upajo postaviti, ampak jo otroci potrebujejo.

V nadaljevanju omeni knjigo, Zakaj postajajo naši otroci tirani, ki navaja, da sodobna permisivna vzgoja in izguba jasnih avtoritet vodita k temu, da otroci ne razvijejo zdrave psihične zrelosti. Otroci potrebujejo nekoga, ki jih zna voditi. Dodaja, da nekateri navajajo, da je 1 % t. i. otrok z močno voljo, ampak to ne drži, saj morajo biti starši močnejši. Ob tem navede primer otrok v trgovini in poudarek na tem, s kakšnim vedenjem bo izsilil to, kar želi. Otrok ne sme izsiliti tega, kar je ne.

V nadaljevanju omeni knjigo Anksiozna generacija in da je v današnjem času dovolj ozaveščanja glede omejitve količine časa na elektronskih napravah ter vpliva na možgane. Omeni primer osnovne šole, na kateri so starši prevzeli iniciativo in otrokom odvzeli telefone. Pametni telefoni niso narejeni za otroke.

V nadaljevanju omeni knjigo Pogovoriti se morava o Kevinu, po kateri je nastal tudi istoimenski film. Osrednja dilema je, ali se je otrok rodil zloben ali pa je to posledica okolja in hladne matere. Dr. Zalokarjeva se ob tem ponovno dotakne CU traits oziroma brezčutnih neobčutljivih potez. Dodaja, da ima Švedska največ težav s posledicami permisivne vzgoje ter da pišejo celo o pošastih. Teorija je skregana s prakso.

V nadaljevanju predavateljica omeni prispevek ZRSŠ z naslovom Drugačni otroci drugačne metode, Janeza Bečaja, socialnega psihologa, ki navaja, da vznikajo nove teorije, ki pa ne delujejo v praksi.

Predavateljica dodaja svoj primer glede preverjanja torb in kaj je potrebno, da pride do sprememb na državni ravni.

Učitelji in vzgojitelji ostanejo sami, metode ne delujejo in nihče sploh ne preveri, ali to, kar predlagajo, deluje v praksi. Obljubljajo se idealni dogovori, povečuje se permisivna vzgoja. Otroci pa so različni in potrebujejo različne pristope in zato so specializirani zavodi.

V Sloveniji se podpira inkluzijo. Vendar se je treba zavedati, da je z inkluzijo otrok s posebnimi potrebami del otrok vedno prikrajšan.

Paradigmatski premik vzgoje, kjer gre za zavestno opuščanje regulacije, saj se ne uvajajo pravila, meje in red. Najprej moraš regulirati sebe in ob trenutnih odraslih je to nemogoče.

Otroci in starši si zaslužijo boljšo starševsko disciplino. Pojavlja se ogromno lažnih raziskav.

Vzgoje brez avtoritete ni. Otroke je treba naučiti, da so še drugi poleg njih in da niso središče osončja.

Danes velja, da če vzgajaš z avtoriteto, si kriminalist.

V nadaljevanju omeni delo, Kdo je tu nor? Ob tem dodaja še problem ameriških mam in lastnega odločanja glede opredelitve spola. Pojavlja se iluzija samoregulacije. Permisivna vzgoja je v nasprotju z razvojno psihologijo, ki navaja, da se bo otrok sam reguliral, ampak se ne bo. Odrasli ga moremo navaditi, s čim se bo zunaj družine soočal. Pojavlja pa se, da mu odvzamejo vsa bremena in tak otrok zunaj družine pade, saj mu bo vse pretežko. Družina je njegov asistent.

V nadaljevanju omeni iluzijo odgovornosti in primer petih posiljevalcev, ki so bili oproščeni zaradi razlage neravnovesja hormonov. Odrasli ne prevzemajo odgovornosti in tudi otroci je ne. Od tistih, preko katerih bi se morali mladi učiti moralnih vrednot, se učijo vse druga.

V nadaljevanju predavateljica prikaže statistične podatke o porastu duševnih in vedenjskih motenj pred korono, porast dolgotrajnih bolniških odsotnosti ter podatke o velikih finančnih izdatkih za dolgotrajne bolniške. Pogoste so bolniške zaradi duševnih težav nastalih v povezavi z odnosi, stiskami in mobingom. Številke le naraščajo in pojavlja se vprašanje, kdo bo vzgajal naše otroke.

V nadaljevanju prikaže statistične prikaze naraščanja obravnav nasilnih otrok in mladostnikov s strani CSD. Največja skupina nasilnih otrok je v starostni skupini do 14 let, ko še sami niso kazensko odgovorni in je posledica le vzgojni ukrep. Iz vzgojnega zavoda pa gre nato otrok po treh letih. Nasilje je po prikazanih podatkih v porastu.

V nadaljevanju se predavateljica osredotoči na delitev motenj vedenja ter opredelitve.

Kadar gre za motnjo vedenja, ki se pojavi pred 10. letom, je skorajda nepopravljiva. Vsa Evropa se ukvarja z opredelitvami motenj vedenja, le Slovenija ne. Pri nas so diagnostične opredelitve stare.

Neobčutljive brezčutne osebnostne značilnosti je potrebno čim bolj zgodaj prepoznati, ker so zanje posebni programi in je potrebno poučevanje učiteljev.

Človek je biopsihosocialno bitje. Družina je osnovno ključno okolje.

Predavateljica omeni članek novinarki Ranke Ivelja, ki je objavila članek z naslovom Nasilnost v osnovnošolskih klopeh: besneči otroci, zbegani starši, nemočni učitelji.

Dr. Zalokarjeva pove, da pri zdravljenju depresije in anksioznosti ni težav, pri zdravljenju in obravnavi agresivnih otrok pa se je zdravstvo umaknilo.

Predavateljica se dotakne tudi teme o tem, da otroke vzgajajo ekrani. Dodaja, da je italijanski minister čez noč prepovedal telefone v šolah že leta 2017, pri nas pa so bile za odločanje oblikovane delovne skupine in niso vedele, kaj za se odločiti.

Pomembno je slediti načelu, da če veš, kaj delaš in imaš strokovno podlago, se ne smeš ustrašiti nasprotujočih. Ob tem dodaja, da sama ni imela težav s starši, saj jim je znala razložiti in jasno podati informacije.

V zavodu so imeli jasne dogovore in jasno se je vedelo, kaj bodo posledice ob kršitvah. Če je otrok nekaj uničil, je moral škodo trikratno povrniti.

Starši so tolerantni do nasilja. V desetih letih so zabeležili porast nasilja otrok nad starši. Nekateri mladoletni so prejeli tudi prepoved približevanja.

V zadnjem obdobju se izdaja veliko priročnikov za starše, kako se ubraniti pred nasiljem otrok. Vsi ti vzorci pa so povezani s permissivno vzgojo. Permissivna vzgoja sama po sebi ne proizvaja nasilja, vendar zaradi pomanjkanja struktur pogosto ne spodbuja razvoja samokontrole. Če se to združi z osebnostnimi potezami brezčutnosti, kot so pomanjkanje empatije in brezbržnost,

se poveča tveganje, da mladostnik razvije nasilno vedenje. Permisivna vzgoja in CU traits so povezani.

Termin psihopatija jim je uspelo izriniti iz besedišča v slovenskem prostoru in nadomestil ga je izraz socialno neprilagojeno vedenje. Dr. Zalokarjeva ob tem dodaja, da je psihopatija znanstveni konstrukt. CU lastnosti so zgodnji napovednik psihopatskih potez.

Mehanizmi tveganj pri permisivni vzgoji so pomanjkanje samokontrole, šibek razvoj moralnih vodil, krepitev instrumentalne agresije in neobčutljivost na posledice. Permisivni starši poškodujejo otroke s popuščanjem, kar pa povzroča negativne posledice.

Predavateljica omeni knjigo Sploh veste, kdo sem jaz?

Dejstvo je, da 80 % raziskav o permisivni vzgoji dokazuje škodljivost in vpliv na izvršilne funkcije (delovni spomin, inhibicija, samoregulacija, načrtovanje, fleksibilnost).

Potrebno bi bilo znanstveno podučiti starše.

Dr. Zalokarjeva poda še primer iniciative staršev, ki so želeli v vrtcih sobe za samozadovoljevanje. Z razvojnega vidika je to vedenje sicer normalno, ampak je potrebno vedenje preusmeriti, da se to ne dela pred vsemi. Permisivna vzgoja je vzgoja, kjer ni nikjer meje. Meja pa mora biti.

Slovenija je na robu lestvice držav glede sodelovanja staršev glede na stopnjo obveznosti v različnih državah. Na roditelske sestanke in na predavanja prihajajo starši neproblematičnih otrok. Tisti, ki bi pa to morali slišati, pa jih ni. Treba bi bilo uzakoniti slabo starševstvo. Starši imajo otroke odcepljene od realnosti, saj so ves čas na ekranih. Ti pa so za možgane bolj škodljivi kot cigarete.

Starši so dolžni sodelovati, pri nas pa jih je potrebno prositi. Ključna je vloga staršev. Starše bi bilo treba vključiti v terapijo.

Predavateljica se dotakne tudi ključne vloge učiteljev in vprašanja, zakaj ima en učitelj red in disciplino, drugi pa ne. Ob tem obrazloži finski model šolanja in razloži, zakaj so na Finskem učitelji spoštovani. Seleksijski postopek za izbor je dolgotrajen. Potrebno je dokazati svojo usposobljenost s testiranjem. Glede na uspeh otrok so tudi plačani.

Poklici bi morali imeti selekcije oziroma slednje bi morale delati že fakultete.

Gospa Zalokar pove, da so pri njih že leta 2008 uvedli sobo za umirjanje, čeprav še ni bila odobrena.

Otroci morajo spoštovati učitelja ne glede na to, ali ga imajo tudi radi. Permisivni učitelj je namreč tisti, s katerim otroci manipulirajo.

Podobno si tudi starši otrokom ne upajo postaviti meje, ker se bojijo, da jih otrok ne bo imel rad. Permisivni starši ne prenesejo frustracije in ne znajo vzgajati.

Pri obravnavi nasilja je vedno potrebno pogledati celotni kontekst in tudi sebe. Torèj ne le otroka, kajti noben otrok se zjutraj ne odloèi, da bo šel v šolo in bo nekoga napadel. Ob tem dodaja svoj primer napada nad strokovnim delavcem.

Treba je imeti strokovni kader, ki zna priznati tudi svoje napake.

Dr. Zalokarjeva omeni koncept dovolj dobrih staršev. Osnovna odgovornost staršev je primarna socializacija. Ne smemo iskati popolnosti. Otrok, ki vstopi v šolski sistem, mora biti vzgojen (to je, da posluša, sedi, sledi navodilom ...). Dobimo pa egocentrične otroke, ki bi jih učitelji morali znati obvladati.

Če starši ne sodelujejo, se ne strinjajo z mejami in pravili, potem naj jih imajo starši doma. Starši morajo s svojimi otroki izgubljeni energijo.

Ob koncu predavanja se dotakne še teme tipov staršev, in sicer: popolni, avtoritarni, permisivni, dovolj dobri, odgovorni, slabi in patološki. Starši morajo biti hkrati dovolj dobri in odgovorni.

Otrok mora čutiti toplino, varnost, doslednost, spodbudo k samodisciplini.

Otroke je treba soočati z odgovornostjo. Odgovornosti ne razvijemo z zaščito pred posledicami, temveč z vodenim soočanjem z njimi.

Paradigmatski obrat navaja prehod od strogosti k permisivnosti, nato omejitve permisivnega pristopa in vrnitev k ravnotežju.

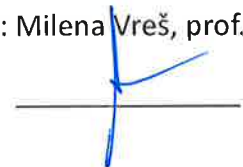
Predavanje se zakljuèi z ravnateljico zahvalo gospe dr. Leonidi Zalokar za predavanje in pozivom k morebitnim vprašanjem s strani navzoèih.

Rogaška Slatina, 16. 4. 2026

Zapisala: Maja M. Minih, mag. psih.

Ravnateljica: Milena Vreš, prof.

Priloga:

- Drsnice strokovnega predavanja z naslovom WE NEED TO TALK ABOUT US POGOVORITI SE MORAMO O VZGOJI (Permisivna vzgoja na zatožni klopi), dr. Leonida Zalokar, mag. psih.
- Podpisne liste